

BASTA nevēlamās vielas materiālos (www.bastaonline.se)

Vielu īpašības	Definīcija un apzīmējums atbilstoši 67/548/EEC	Koncentrācijas sliekšnis (masas) ^{1,2,11)}	Summēšana ¹⁰⁾	Ref. GHS apzīmējums
1.Kancerogēna	a) Kancerogēnas 1. un 2. ³⁾ kategorijas ķīmiskās vielas (R45, R49)	< 0,1%	—	H 350
	b) Kancerogēnas 3. ³⁾ kategorijas ķīmiskās vielas (R40)	< 1%	—	H351
2.Mutagēna	a) Mutagēnas 1. un 2. ³⁾ kategorijas ķīmiskās vielas (R46)	< 0,1%	—	H340
	b) Mutagēnas 3. ³⁾ kategorijas ķīmiskās vielas (R68)	< 1%	—	H341
3.Reproduktīvajai sistēmai toksiska	a) Reproduktīvajai sistēmai toksiskas 1. un 2. ³⁾ kategorijas ķīmiskās vielas (R60/vai R61)	< 0,5%	—	H360
	b) Reproduktīvajai sistēmai toksiskas 3. ³⁾ kategorijas ķīmiskās vielas (R62/vai R63)	< 5%	—	H361
4.Risks bērnam laktācijas periodā	Vielas, kas klasificētas kā “Var radīt kaitējumu ar krūti barotam bērnam” (R64)	< 0,1%	—	H362
5.Endokrīno sistēmu noārdošas vielas	Likumdošanā vēl nav noteikti kritēriji, vai izmantot ES endokrīno sist. noārdošo vielu saraksta 1. prioritātes grupu ⁴⁾	< 0,1%	+	
6. Ļoti noturīgas un bioakumulatīvas organiskas vielas	Vielas, kam: 1) Pusnoārdīšanās periods > 60 dienas jūras vai saldūdenī vai >180 dienas jūras vai saldūdens sedimentos vai augsnē 2) BKF (Biokoncentrēšanās faktors) > 5000	< 0,1%	+	
7. Noturīgas, bioakumulatīvas organiskas vielas	Vielas, kam: 1) Pusnoārdīšanās periods > 60 dienas jūras ūdenī vai > 40 dienas saldūdenī vai >180 dienas jūras sedimentos vai > 120 dienas saldūdens sedimentos vai augsnē un 2) BKF (Biokoncentrēšanās faktors) > 2000 un 3) Hronisks NOEC (beziedarbības līmeņa koncentrācija) < 0.01 mg/l vai < 30mg/kg barībā vai CMR, vai T,R48 vai Xn; R48 vai R64	< 0,1%	+	
8. Potenciāli noturīgas, bioakumulatīvas organiskas vielas	Šobrīd nav definīcijas. Kritēriju dokuments izstrādes procesā. ⁵⁾			
9. Svins (Pb)	Tīrs svins vai tā savienojumi	<0,1%	+	
10. Dzīvsudrabs (Hg)	Tīrs dzīvsudrabs vai tā savienojumi	Pilnīgs aizliegums ⁶⁾	+	
11. Kadmījs	Tīrs kadmījs vai tā savienojumi	<0,01%	+	
12. Bīstams ozona slānim	Ozona noārdīšanas potenciāls (ONP) >0 (R 59)	<0,1%	—	EUH059, H420

Vielu īpašības	Definīcija un apzīmējums atbilstoši 67/548/EEC	Koncentrācijas sliekšnis (masas) ^{1,2)}	Summēšana ¹⁰⁾	Ref. GHS apzīmējums
13. Sensibilizējošas ⁷⁾	Vielas, kas, saskaņā ar klasifikāciju, izraisa sensibilizāciju, nonākot saskarē caur ādu vai ieelpojot ³⁾ (R42, R43)	< 1%	—	H334 H317
14. Ļoti toksiskas	a) Saskaņā ar klasifikāciju, ļoti toksiskas vielas ieēdot, ieelpojot, nonākot saskarē ar ādu ³⁾ (R26, R27, R28)	< 1%	+	H330 H310 H300
	b) Vielas, kas, saskaņā ar klasifikāciju, ir ļoti toksiskas un var izraisīt nopietnu neatgriezenisku kaitējumu veselībai ieēdot, nonākot saskarē caur ādu vai ieelpojot ³⁾ (R39 kombinācijā ar R26, R27 un/vai R28)	< 1%	—	H331 H311 H301
15. Toksiskas	a) Saskaņā ar klasifikāciju, toksiskas vielas ieēdot, ieelpojot, nonākot saskarē ar ādu ³⁾ (R23, R24, R25)	< 25%	+	H370
	b) Vielas, kas, saskaņā ar klasifikāciju, ir toksiskas un var izraisīt nopietnu neatgriezenisku kaitējumu veselībai ieēdot, saskarē caur ādu vai ieelpojot ³⁾ (R39 kombinācijā ar R23, R24 un/vai R25)	< 10%	—	
16. Augsta hroniska toksicitāte	Vielas, kas, saskaņā ar klasifikāciju, var izraisīt nopietnu neatgriezenisku kaitējumu veselībai, ilgstoši iedarbojoties ieēdot, saskarē caur ādu vai ieelpojot ³⁾ (R48 kombinācijā ar R23, R24 un/vai R25)	< 10%	—	H372
17. Gaistošie organiskie savienojumi ⁷⁾	Ja vārīšanās temperatūra pie standartspiediena 101,3kPa ir <250 °C, un vielai ir šādas īpašības: R20 (kaitīgs ieelpojot), vai R23 (toksisks ieelpojot), vai R65 (kaitīgs: norijot var izraisīt plaušu bojājumu), vai R67 (tvaiki var radīt miegainību un reiboni), vai R48 kopā ar R20 (kaitīgs: iespējams nopietns kaitējums veselībai pēc ilgstošas saskares).	< 10% ⁹⁾	+	H332 H331 H330 H304 H336 H373 H371
18. Videi bīstamas	Vielas ar īpašībām atbilstoši bīstamības klasei: ļoti toksisks ūdens organismiem ³⁾ (R50)	L(E)C ₅₀ vērtība nosaka robežkoncentrāciju ⁸⁾	+	H400
	Vielas ar īpašībām atbilstoši bīstamības klasei: ļoti toksisks ūdens organismiem, var radīt ilgtermiņa nevēlamu ietekmi ūdens vidē ³⁾ (R50/53)	L(E)C ₅₀ vērtība nosaka robežkoncentrāciju ⁸⁾	+	H410
	Vielas ar īpašībām atbilstoši bīstamības klasei: var radīt ilgtermiņa nevēlamu ietekmi ūdens vidē ³⁾ (R 53)	<25%	+	H413
	Vielas ar īpašībām atbilstoši bīstamības klasei: toksisks ūdens organismiem, var radīt ilgtermiņa nevēlamu ietekmi ūdens vidē ³⁾ (R51/53)	<25%	+	H411

- 1) Gadījumā, ja EK Direktīvas No. 1272/2008 par ķīmisku vielu klasifikāciju, marķēšanu un iepakojumu IV pielikumā ir norādīts zemāks koncentrācijas sliekšnis, tad izmanto to.
  - 2) Gadījumā, ja EK Direktīvas No. 1195/2006 par noturīgiem organisku piesārņotājiem IV pielikumā ir norādīts zemāks koncentrācijas sliekšnis, tad izmanto to.
  - 3) Atbilstoši direktīvai 67/548/EEK novērtējums ir balstīts uz visiem datiem par produkta ietekmi uz veselību un vidi. Kritēriji ir tieši piemērojami, ja dati tiek iegūti atbilstoši REACH regulas (EK) No. 1907/2006 13. panta prasībām. Tādā gadījumā, ja ir pieejami vairāki pētījumi par bīstamajām īpašībām, kuru rezultātā veikta klasifikācija atšķiras, tādā gadījumā tiek izmantota stingrākā klasifikācija, ja vien tās veikšanai izmantotie pētījumi atbilst labas zinātniskās kvalitātes prasībām.
  - 4) Eiropas Komisijas Vides direktorāts (2000). Prioritāro vielu saraksta izveide to iedarbības tālākai izvērtēšanai endokrīno traucējumu izraisīšanā. Gala ziņojums (angl.), http://ec.europa.eu/environment/docum/pdf/bkh_main.pdf
    1. Pielikums. Saraksts ar 553 kandidātvielām (angl.), http://ec.europa.eu/environment/docum/pdf/bkh_annex_01.pdf
  - 5) PBT vielu noteikšanai var izmantot PRIO kritērijus (www.kemi.se), ja nav citu datu.
  - 6) Atbilstoši zviedru direktīvai (1998:944), Zviedrijā dzīvsudrabs ir aizliegts ar atsevišķiem izņēmumiem. Aizliegums neattiecas uz zemu dzīvsudraba koncentrāciju, ja dzīvsudraba izcelme ir dabiskā ceļā, nevis mērķtiecīgi pievienots. BASTA pieļauj kā zemu dzīvsudraba koncentrāciju maksimums 2.5 mg uz kg.
  - 7) Sensibilizējošo un gaistošo organisko savienojumu kritēriji iekļauti, lai panāktu veselīgāku darba vidi centiecības vietā. Norādītā sākotnējā vārīšanās temperatūra atbilst direktīvai 2004/42/EK, kas nosaka koncentrācijas robežvērtības krāsām, līmēm, hermētiķiem. Koncentrācijas robežvērtības norādītas atbilstoši Direktīvas 1999/45/EK II pielikumam.
  - 8) Koncentrācijas robežvērtības atrodamas KIFS 2005:7 (Zviedrijas klasificēšanas un marķēšanas noteikumu) 13a un 14 tabulās. Koncentrācijas robežvērtības sniegtas ar mērķi, lai BASTA sistēmā reģistrētie produkti netiktu marķēti kā toksiski vai bīstami videi (*Latviešu valodā jāskatās MK noteikumi Nr.107 (2002.gada 12.martā) par Ķīmisko vielu un ķīmisko produktu klasificēšanas, marķēšanas un iepakojšanas kartību, 10 pielikums, 1 un 1.¹ tabula*).
  - 9) Ja gadījumā direktīva 2004/42/EK krāsām un lakām nosaka zemāku koncentrāciju, tad jāizmanto tā.
  - 10) Dažādu vielu ar vienādām īpašībām koncentrācijas summēšana.
  - 11) Saliktiem izstrādājumiem, kas sastāv no vairākām sastāvdaļām, aprēķinu pamatā ir atsevišķās sastāvdaļas, kas satur vielu, nevis visa masa. Atbilstoši REACH, izstrādājums ir “objekts, kam izgatavošanā piešķir īpašu formu, virsmu vai struktūru, kas nosaka tā funkcijas vairāk nekā ķīmiskais sastāvs”
5 (7) Zviedru interpretācija 0,1%, ja tiek sniegta informācija par vielām izstrādājumos 7.2. un 33. pantam. Viedokļi ir atšķirīgi.
- Uzmanību!
- Augstāk minētie kritēriji tiks regulāri pārskatīti, un atbilstoši jaunākajām zināšanām par ķīmisko vielu ietekmi un likumdošanas prasībām (REACH regulu (EK) No. 1907/2006 un klasificēšanas – marķēšanas regulu EK No. 1272/2008).